

csek, horgos övlemez, spirálcsovecskék, Lockenringek / hajkarikák/, korongok, pitykék, tör, vésők) tettek a halott mellé. A mellékletként sírba tett tárgyak mennyisége és minősége jól tükrözi az eltemetettnek a faluközösségben betöltött szociális státuszát. Két esetben (261. obj.-321, 379. str.; 325. obj.-411., 412. str.) megfigyeltük a sírba tett húsáldozat maradványait is.

Leggazdagabb sírok:

45. obj.-50. str. – Gazdag kislány sírja. Mellékletek: lóhere alakú, horgos övlemez; két 12 menetes bronz kar-tekeres; átfúrt tengeri csigából és bronz spirálgöngyökből álló nyaklánc; két bikónikus fejű, behajlított végű bronztű és négy edényből álló edénymelléklet.

80. obj.-97., 129. str. – Magas rangú férfi koporsós sírja (főnöki sír). Mellékletek: bronzdróttal tekercselt, lapos csontkorongban végződő, famarkolatos, lekerekített, markolatlapos, trianguláris bronztör; keskeny bronz-véső; két bronztű; edénymelléklet.

132. obj.-162. str. – Kisfiú sírja. Mellékletei: spirális végű bronz karperec, arany Lockenring; két füles bögre.

301. obj. – 366. str. – Gazdag, magas szociális státuszú nő koporsós sírja. Mellékletei: bronz spirálcsovecskékkel, fajansz- és borostyángöngyökkel, aranyékszerekkel díszített fejdísz; két spirálcsovecske; három Lockenring; két poncolt díszű, átfúrt szélű, domborított korong; különböző típusú (félgömbös és kúpos) és méretű, felvarrható pitykék; három bronztű (kettő töredékes, egy tordírozott nyakú, bepödrött lapátfejű tű); bronzspirál; négy edényből álló edénymelléklet.

Késő bronzkor (Gáva kultúra): néhány hulladék- és tárológödör, illetve kút.

Római császár kor (2. század): főleg méhkas alakú tárológödörök, illetve kutak.

Késő avar időszak (8. század vége – 9. század eleje): temetőrészlet: 7 db csontvázas sír (5 női, egy felnőtt férfi és egy rabolt fiú? sírja). A halottakat kivétel nélkül hátton, nyújtott helyzetben fektették a sírba, fejüket pedig feltámasztották. A sírok ÉNy-DK-i tájolásúak voltak. Az elhunytat általában gazdagon felékszerezve helyezték a sírba; egy esetben megfigyeltük a vaskapcsokkal összefogott fa léckoporsó nyomát is.

Árpád-kor (12–13. század): Árpád-kori falu részlete: félig földbe mélyített házak, V-keresztmetszetű árkok. A faluhoz tartozó templomot és temetőt is sikerült azonosítanunk a bronzkori tell tetején.

DANI JÁNOS

249. Pusztakovácsi határa (2. számú lelőhely)

(Somogy megye) B, Ró, Kö

1999. március 21-én végzett terepbejárás során a falu DK-i részén, a Móriczi-dűlőtől Ny-ra nagy kiterjedésű lelőhelyen kevés őskori (bronzkor), római kori és sok középkori kerámiatöredéket gyűjtöttünk. A régi (Osztopán felé vezető) út töltése látszik a terület Ny-i részén.

NÉMETH PÉTER

250. Pusztazámor

(Pest megye) A, Ú

A Pusztazámori Kommunális Hulladéklerakó építését a 90-es évek óta tervezte Budapest, a Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága a kezdetektől szakhatóságként vett részt a munkában. A Hulladéklerakó területén ismert régészeti lelőhely nem volt, csak a kapcsolódó létesítmények, az M7-esről levezető csomópont és a lerakóhoz vezető út és a Tárnokot elkerülő út nyomvonalán voltak ismert lelőhelyek.

A hulladéklerakó teljes területe mintegy 90 hektár, a most sorra kerülő I. ütem ennek mintegy 1/3-a, de a II. és III. ütem területén is létesülnek utak és anyagnyerő helyek. A 90 hektáron két domb között egy völgy helyezkedett el a terület mellett, attól keletre folyik a Zámori-patak, melynek partján több népvándorlás kori telep található.

A fentiek miatt a területen folyó földmunkákat végig figyelemmel kísértük, azok régészeti szakfelügyelet mellett folytak. (A területen, amikor a munkák megkezdését jelezték, nem volt mód terepbejárásra, mert nagy hó és áthatolhatatlan gaz fedte.) A szakfelügyelet során került elő a III. ütem mentén vezető összekötő út humuszolásánál az avar temető. Itt, az összekötő út és a felső szervízút területére eső, mintegy 345 objektumot sikerült feltárnunk a Fővárosi Közterület-fenntartó Rt. finanszírozásával.

A feltárt 345 objektumból néhány újkorinak (?) bizonyult: ezek tájolása, mélysége és betöltése eltért az avar síroktól. Az avar sírok egy része üres volt, a csontokat tartalmazó sírok közt voltak raboltak és bolygatatlanok is. A férfisírok közt többen találtunk öntött, griffes-indás bronzveretes övet, női sírokban gyöngyöket, edényeket, bronzfülbevalókat és karpereceket tártunk fel. A bolygatatlan sírok általában nyújtott testhelyzetben, hátton feküdtek, de voltak oldalukon fekvő, felhúzott lábú vázak is. Általában egyes sírokba temetkeztek, de előfordult kettős (anya (?) – gyermek, két felnőtt) és hármas (két felnőtt, egy csecsemő) temetkezés is. A sírok tájolása északnyugat-délkelet, a gazdagabb sírok 150 cm-nél is mélyebben voltak. A sírgödör két végét, fejnél és lábnál gyakran mélyebbre ásták a közepénél. Lovas- vagy lósírt nem találtunk.

A III. ütem északi részén a rézsúzó gép elért egy sírt – ennek csak az alsó lábszárai maradtak meg, a sírgödör itt is le volt mélyítve, ezért ezt is avar sírnak tartjuk. Ez, az I.-nek nevezett sír mintegy 2–300 m-re van légvonalban a többitől. Amennyiben ez a sír is a temetőhöz tartozik, úgy még több száz (több ezer?) sír lesz a III. ütem területén.

Ez évben csak a két út nyomvonalába eső területet tártuk fel, kb. 4700 m²-t, jövőre azonban a III. ütem területén lévő további sírokat is feltárhatjuk a Fővárosi Közterület-fenntartó Rt. írásbeli ígérete szerint.

DR. MARÓTI ÉVA